

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені С. КУЗНЕЦЯ**

Кафедра МВПФ

ЛЕКЦІЯ

з навчальної дисципліни

«КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ»

Змістовий модуль 2.

**Лекція 10. Культурна дипломатія
міжнародних організацій та неурядових
акторів**

План

- Культурна дипломатія ЮНЕСКО, Європейського Союзу, Організації північноатлантичного договору, Асоціації держав Південно-Східної Азії та інших міжнародних організацій.
- Корпоративна дипломатія. Громадські організації та аналітичні центри. Культурні, освітні, наукові інституції та/чи ініціативи (державні та приватні). Індивідуальні актори.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Львів, 23 березня 2017 р.). Львів: НУ ЛП, 2017. 266 с.
2. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка; Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДП», 2021. 252 с.
3. Саїбов Р. А. Культурна дипломатія Європейського Союзу : автореф. дип. роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр» : спец. 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / Р. А. Саїбов, ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. 14 с.
4. Рибак І.В., Рахно О.В. Культурна дипломатія як стратегія протидії російському агресору: роль ЮНЕСКО. *Спадщина ЮНЕСКО та туризм, Україна. 2023. січ. UPL: <https://conf.krok.edu.ua/UNESCO/UNESCO2022/paper/view/1417>*

Культурна дипломатія ЮНЕСКО

Культурна дипломатія ООН

Координатором культурної дипломатії держав виступає організація **ЮНЕСКО:**

- розвиток діалогу між цивілізаціями, культурами й народами
- повага загальнолюдських та національних культурних цінностей

Головні завдання ЮНЕСКО зафіксовані в статуті й полягають у визнанні своєрідності культур різних народів та сприянні вільному поширенню ідей словесним й образотворчим шляхом.

**Культурна багатоманітність є одним з
найважливіших пріоритетів ЮНЕСКО
в галузі культури**

**Стаття 1 Загальної Декларації ЮНЕСКО про
культурне різноманіття (від 2 листопада 2001 р.)
«Культурне різноманіття як загальне надбання
людства»**

*«...Будучи джерелом обмінів, новаторства і творчості,
культурне різноманіття так само необхідне для людства,
як біологічне різноманіття для живої природи. У цьому сенсі
воно є загальним надбанням людства і має бути визнано і
закріплено в інтересах нинішніх і майбутніх поколінь»*

Після війни Статут ООН був затверджений **24 жовтня 1945 р.** Він передбачав утворення "спеціалізованих установ ООН".

Головна мета ЮНЕСКО – сприяти миру і взаєморозумінню між народами у сферах освіти, науки, культури та комунікації. Такий меседж визначив подальшу історію ЮНЕСКО.

У Лондоні на Конференції ООН 16 листопада 1945 р. створили нову **Організацію з питань освіти та культури**, яка мала встановити "культуру миру".

37 із 44 присутніх держав підписали Статут ЮНЕСКО, що набув чинності 4 листопада 1946 р., а 19 листопада в Сорбонні у Парижі урочисто відкрили першу сесію Генеральної конференції ЮНЕСКО.

На 27-й сесії
Генеральної
конференції
ЮНЕСКО (1993 р.)
Україна виступила
з ініціативою
розробки
«Програми
культури миру»

Україна є
членом
ЮНЕСКО з
12 травня
1954 р.

В ході 29-ї сесії
Генеральної
конференції
ЮНЕСКО Україна
ініціювала звернення
до ООН з метою
відзначення
Міжнародного року
захисту, збереження
та відродження
культурної спадщини

2002 р.
проголошено ООН
Міжнародним
роком із захисту
світової культурної
спадщини

За період членства в
ЮНЕСКО Україна
чотири рази
обиралася до
керівного органу
Організації –
Виконавчої ради

Генеральна директорка ЮНЕСКО Одрі Азуле

закликала «охороняти українську культурну спадщину, яка свідчить про багату історію країни та включає:

- ✓ сім її об'єктів, які розташовані, зокрема, у Львові, Києві, Одесі і Харкові – членах Мережі творчих міст ЮНЕСКО до Всесвітньої спадщини;
- ✓ національні архіви, деякі з них внесені до Реєстру ЮНЕСКО «Пам'ять світу»;
- ✓ місця вшанування трагедії Голокосту»

Одрі Азуле
фр. Audrey Azoulay

**Культурна дипломатія
ЮНЕСКО в Україні**

**ЮНЕСКО вимагала негайного припинення
нападів на цивільні об'єкти**

**2022 р. ЮНЕСКО внесла культуру приготування
українського борщу до Списку об'єктів
нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО**

**внесення історичного центру Одеси до Списку
об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО**

**створення бази культурної спадщини в Україні,
зруйнованої під час повномасштабної війни з
Росією**

Українські культурні об'єкти у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО

- «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська Лавра» (з 1990 р.; з 2023 р. – у Списку під загрозою);
- «Львів: Ансамбль історичного центру» (з 1998 р.; з 2023 р. – у Списку під загрозою);
- Геодезична «Дуга Струве» (з 2005 р.);
- «Резиденція митрополитів Буковини та Далмації» (зараз – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) (з 2011 р.);
- «Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора» (з 2013 р.);
- «Дерев'яні церкви Карпатського регіону України та Польщі», спільна українсько-польська номінація (з 2013 р.);
- «Історичний центр Одеси» (у Списку під загрозою, з 2023 р.)

Статуя Григорія Сковороди у музеї-меморіалі на Харківщині після влучання у будівлю російського снаряду. Сергій Козлов, травень 2022 р.

Культурна дипломатія Європейського Союзу

2007 р. Європейська комісія

- визначила культуру як фундаментальний стовп зовнішніх відносин ЄС з іншими акторами
- акцентувала, що культурне багатство і різноманіття Європи безпосередньо пов'язано з її роллю та впливом в світі
- позиціювала Європейський союз як безпрецедентний соціальний та культурний проєкт

Відповідно до запропонованої стратегії для галузі культури, базовими стали принципи:

- ✓ культурне різноманіття та міжкультурний діалог;
- ✓ культура як каталізатор творчості;
- ✓ культура як ключовий компонент міжнародних зв'язків.

2016 р. представлено Стратегію ЄС в міжнародних культурних відносинах

Наслідок - запуск *Платформи культурної дипломатії ЄС* з метою укріплення здатності ЄС на рівних вибудовувати стосунки з партнерами – національними урядами, міжнародними організаціями та окремими громадянами

**КУЛЬТУРНА
ДИПЛОМАТІЯ
ЄС**

**Розвиток
спільної
зовнішньої
політики**

**Політики
безпеки ЄС**

**Напрями культурної
дипломатії країн ЄС**

**поширення власної мови та сприяння її
вивченню закордоном**

роз'яснення культурного надбання

**пропаганда різноманітних за сферами і
масштабами досягнень країн**

**навіювання цінностей політичної культури;
демонстрація привабливого способу життя**

Створення «творчих концентраторів» Європи в таких країнах, як Китай і Бразилія

Ініціативи з культурної дипломатії ЄС

Запровадження посади спеціального представника з питань культурних обмінів та програм при кожному представництві ЄС

З 1995 р Європейський союз реалізує

культурні програми в країнах Африки, Карибського басейну і Тихого океану.

Угода про партнерство між ЄС і країнами Африки, Карибського басейну і Тихого океану було підписано в Котону 23 червня 2000 року (ЄС і 77 країн).

Цілі даного культурного співробітництва:

- інтеграція культурного виміру на всіх рівнях співробітництва;
- збереження культурних цінностей і розвиток міжкультурного діалогу;
- розвиток культурної індустрії і підвищення доступу до культурних продуктів і послуг на ринок;
- повернення нелегально вивезених культурних об'єктів.

Проблеми розвитку та впровадження спільної культурної дипломатії у межах ЄС

- недостатнє фінансування сфери культури в межах ЄС
- слабке правове забезпечення регулювання культурного сектора ЄС
- брак спільної європейської культурної ідентичності

Громадська дипломатія НАТО

Громадська дипломатія НАТО

Відділ громадської дипломатії в штаб-квартирі НАТО гармонізує всю діяльність громадської дипломатії та координує комунікаційну діяльність у масштабах НАТО

Помічниця генсека НАТО з публічної дипломатії **Байби Браже**

Генеральний секретар НАТО **Марк Рютте**
31 жовтня 2024 р.

Культурна дипломатія АСЕАН

Асоціація держав Південно-Східної Азії, АСЕАН (від англ. Association of SouthEast Asian Nations, ASEAN

створена 8 серпня 1967 р. геополітична та економічна міжнародна організація, до якої входять 10 країн, розташованих в Південно-Східній Азії.

У Бангкоку підписано «Декларацію АСЕАН» - «Бангкокська декларація».

ОСОБЛИВОСТІ

- АСЕАН, на відміну від наприклад, Європейського Союзу, не використовує в своїх офіційних документах поняття «культурна дипломатія» або «публічна дипломатія»
- КД : АСЕАН називають „people-to-people diplomacy” тобто міжособистісна дипломатія

**У 1978 р. було
створено Комітет
культури та
інформації
АСЕАН
(Комітет АСЕАН з
культури та
інформації, СОСІ)**

**ІНСТИТУЦІЇ
КУЛЬТУРНОЇ
ДИПЛОМАТІЇ
АСЕАН**

**Міністерства
закордонних
справ**

**Міністерства
культури і
інформації**

Недержавні суб'єкти культурної дипломатії

https://www.culturaldiplomacy.org/academy/index.php?en_cd_e_about

**Підсумки року культурної дипломатії
в межах проєкту Cultural Diplomacy
EU – Ukraine: 2023—2024**

https://www.youtube.com/watch?v=g2b_IyqQQuM

EU Delegation Ukraine

<https://www.youtube.com/@EUDelegationUkraine>

Культурна Дипломатія

<https://www.demkura.com/kulturna-dyplomatiya/>

Культурна дипломатія: як жінки просувають бренд України за кордоном

<https://50vidsotkiv.org.ua/kulturna-dyplomatiya-yak-zhinky-prosuvayut-brend-ukrayiny-za-kordonom/>